

משבר נגיף הקורונה

תמונת מצב: אזרחים ותיקים, קשישים וקשישות בישראל | 19.4.2020*

* הסקירה מציעה תמונת מצב עדכנית כפי שהיא מצטיירת מן המידע המצוי בידנו. היא תעודכן מעת לעת. תודה מיוחדת לDCN ישראל על ריכוז המידע ושיתופו. בעלי עניין וידע מוזמנים לפנות אלינו עם עדכונים.

האתגר: אזרחים ותיקים בכלל, ובעלי מחלות רקע בפרט, זוהו כקבוצת סיכון עיקרית לנגיף הקורונה. בישראל חיים כ-1 מיליון אזרחים ותיקים, רובם חיים בקהילה ונפגעים בשל סגירת שירותי היום (ארוחה חמה, חברה, טיפולים), צמצום בפעילות העובדות הסוציאליות ברשויות, וצמצום פעילות התחבורה הציבורית. ההערכה כי היא כ-300,000 מבין החיים בקהילה זקוקים לסיוע בעטיו של משבר הקורונה. מיעוטם של האזרחים הוותיקים מצויים במוסדות רפואיים, סיעודיים או גריאטריים ולא לה נדרשים מענים ייחודיים בשל המשבר. המענים לקבוצות השונות, מטעם המדינה, הרשויות המקומיות, פיקוד העורף, ארגוני החברה האזרחית והפילנתרופיה מצויים בשלבים שונים של התארגנות.

תמונת מצב: צרכים ומענים | מועדת המשנה של השולחן העגול הבין-מגזרי (7.4.2020)

בוועדה מושם דגש על זיהוי צרכים על ידי המגזר החברתי ועל תיאום בין מענים ממשלתיים לאלה של המגזר החברתי, באמצעות שיתוף פעולה. זוהו חמש קטגוריות של צרכים ומענים:

◀ **צורך בהבניית מנגנוני תכלול המענים:** חיזוק הרשויות המקומיות כגורמים מתווכים בין עבודת הממשלה לבין פעילות הארגונים החברתיים במסגרת; הגברת תיאום המענים השונים של הארגונים החברתיים; הגברת התיאום בין משרד הבריאות למשרד הרווחה למשרד לשוויון חברתי; הכשרת מתנדבים למיגון, לזיהוי פגיעות, הדרכה בשפות שונות והתאמה תרבותית.

◀ **צרכי האזרחים הוותיקים עצמם:** מזון וצרכים בסיסיים, חשש מהזנחה בטיפול האישי והצורך בהגברת הטיפול הרפואי והסעודי; הרחבת אפשרויות טיפול ביתי ובדיקות ביתיות; חשש מבדידות, הגברת השבריריות ופגיעות רגשית-נפשית; מגבלות של נגישות למידע והנחיות, העדר אוריינות דיגטלית מספקת ותשתיות מחשוב, מגבלות על נגישות לכספים ולבנקים; חשש מהדרדרות תפקודית לטווח ארוך.

◀ **צרכי המעגל השני - המטפלים, המטפלות ובני משפחה מטפלים:** אספקת ציוד מגן; הנחיות לשימוש וטיפול באמצעות, הרחבת הבדיקות במוסדות (הנגועים ובכלל) ולאנשי צוות בפרט; מחסור הולך וגדל בכוח אדם טיפולי בשל שחיקה וכניסה לבידוד; תמיכה כלכלית ונפשית במטפלים ביתיים - מטפלות סיעודיות וקבוצות אחרות, משפחה, אפוטרופוסים; הגברת והסדרת מערך ההתנדבות בשל שחיקה.

◀ **צרכי הארגונים המטפלים:** תשלום שעות נוספות למטפלים שאינם בבידוד; גיוס והכשרה של צוות מטפל חלופי במקרה של בידוד ושחיקה; ציוד מגן לצוות; תמיכה נפשית לצוות; עלויות מוצרי היגיינה גבוהים.

◀ **תשתיות מדינה:** נדרשים מענים חלופיים לתחבורה ציבורית; ריכוז הודעות והנחיות חיוניות בשפות ובהנגשה תרבותית בתקשורת.

◀ נדרשת תוכנית הערכות לבידוד חברתי מתמשך לאוכלוסיה זו.

גילוי דעת מטעם ארגוני זכויות זקנים ואזרחים ותיקים

לנוכח מגיפת הקורונה, המציבה אתגרים קשים לפני שירותי הרווחה, הבריאות והכלכלה, אנו הח"מ - ארגונים חברתיים, עמותות וגופים הפועלים למען קידום זכויות והענקת שירותים לאזרחים ותיקים בישראל מבקשים להדגיש בימים אלה את הצורך בעמידה על עקרונות שלהלן וביישומם:

1 אזרחים ותיקים אינם "שוים פחות" ויש להגן על זכויותיהם גם בעיתות משבר.

2 נציגי האזרחים הוותיקים צריכים להיות שותפים פעילים בתהליכי קבלת החלטות בעניינם, קולם צריך להישמע ויש להביאו בחשבון.

3 אין תחרות בין אזרחים ותיקים לצעירים על משאבים רפואיים, שכן החלטות רפואיות צריכות להתקבל על בסיס המצב הקליני האישי ולא על בסיס גיל כרונולוגי.

4 בידוד וריחוק פיזי של אזרחים ותיקים אין משמעו בידוד חברתי: אזרחים ותיקים זכאים לאפשרות להמשיך ולקיים קשרים משפחתיים וחברתיים, ובכלל זה - במצבי סוף החיים.

5 אזרחים ותיקים יריי מסגרות מוסדיות הם קבוצה מוחלשת, ועל המדינה להקצות משאבים הולמים כדי לדאוג לשלומם ולבריאותם.

6 היכולת לשמור על זכויותיהם של האזרחים הוותיקים תלויה גם בתמיכה של המדינה ובסיוע למי שמטפלים בהם, דהיינו בני משפחותיהם ומערך המטפלים הנלווה.

7 חובתה של המדינה לספק מידע בהיר, מהימן וזמין בכל הנוגע לזכויותיהם של האזרחים הוותיקים, להנגישו לדוברי שפות שונות וכן למי שאינם שולטים בטכנולוגיות החדשות.

ולראיה באנו על החתום:

עמותת
המשפט
בשירות
הדיקנה

מרווה
מסע רוחני ומענה

חברת הזקנים
האקדמיה לזקנים
ארגון המטפלים

חברת הזקנים
האקדמיה לזקנים
ארגון המטפלים

והדרת
הכוח
השלישי

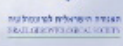
ביום מיינה-הך-מה

לקידום כוח הזקנים ועזר

תל אביב
אוניברסיטת
TEL AVIV
UNIVERSITY

האקדמיה לזקנים
ארגון המטפלים

פעולות נוספות וצרכים נוספים בשטח**

◀ מרבית הארגונים פעלו בזריזות להעברת פעילות התמיכה המקצועית והחברתית למרכזים טלפוניים באמצעות עובדים ומתנדבים, לרבות ליווי הוספיס ביתי. הקווים בכללם מוצפים במאות פניות יומיות, חלקן חוזרות ונשנות מידי יום על ידי אותם פונים לצורך הפחתת החרדה והפגת הבדידות.

◀ בנוסף, פועלים הארגונים באפיקים שונים כגון הכנה של ערכות יצירה וחלוקתם לקשישים בבתיים ובמוסדות ולאנשים עם מוגבלויות, הכנה של מסכות וחלוקתן למוסדות קשישים, חלוקת סלי מזון וארוחות.

◀ התארגנות לוגיסטית לחלוקת סלי מזון וארוחות חמות - מההיבט של ההיצע: הכנת מזון ורכישתו, במקום תרומות ממסעדות ומלונות שנסגרו. מהיבט צד הביקוש: חלה עלייה בביקוש וחלוקת המזון לבתיים במקום למוסדות ומרכזי חלוקה.

◀ פיתוח מענים שיאפשרו נגישות דיגיטלית לקשישים מבודדים - שרותים דרך הטלויזיה, הנגשת טאבלטים, כולל הדרכה, הדרכה לגבי שימוש בזום ועוד.

◀ הסברה והנגשה בשפות ובהתאמה תרבותית - רוסית, ערבית, אמהרית, אנגלית, צרפתית ויידיש.

◀ פיתוח מואץ למענים נוספים: כלים וירטואליים לניהול עצמי, אפליקציה לזיהוי התדרדרות תפקודית, תוכניות לשיקום גריאטרי מרחוק.

◀ מתבצעת פעילות דחופה להגנה על זכויות האדם וכבודם של הקשישים: מניעת פינוי ממוסדות גריאטריים, מניעת כליאתם של תשושי נפש ואחרים בחדריהם מעבר לנדרש וללא פיקוח, הארכה אוטומטית לזכויות זמניות לשעות סיעוד, המרת שעות סיעוד לגמלאות סיעוד כספיות במידת הצורך, הפעלת מדיניות שוויונית בנגישות למכונות הנשמה ועוד.

מימון נוסף לצרכים חיוניים ביתיים, לצידוד מיגון, לעלויות תחבורה פרטית בהעדר תחבורה ציבורית, לשעות הדרכה והנחיה של מטפלים ומתנדבים ולתחזוקת פעילות הייעוץ והתמיכה הטלפונית, לתשלום שעות נוספות לצוותים מטפלים, בשל מחסור בכוח אדם.

התגייסות הפילנתרופיה

◀ פרויקט "ושמרת" - בהובלת הקרן למיזמים לאומיים, ציונות 2000 ושיתופים, לרכישת ציוד מגן לצוותים, להדרכה, תמיכה וסיוע להתמודדות עם נגיף הקורונה במוסדות גריאטריים, למניעת התפשטות המחלה בהם.

◀ השלמות גמישות לחלוקת סלי מזון - מעבר לחלוקת סלי מזון ותרופות לקשישים, מתאפשרות תוספות שונות לפי הצורך כגון כבל טעינה לטלפון נייד, נורות, תנורי חימום ושמיות, טיפול בתקלות בדירה וכד', וכן ערכות להפגת בדידות ולפעילות גופנית. למאמץ זה שותפים רבים ובהם JDC ישראל, קרן שוסטרמן, קרן ראסל ברי, קרן ווהאל, חברות עסקיות ופדרציות הקהילות היהודיות.

◀ קול קורא של קרנות הביטוח הלאומי לפרויקטים לאוכלוסיות בסיכון (הגשה עד 5.4.2020, מענקים של עד 100,000 ש"ח).

◀ קרנות ותורמים בעלי עניין, המרכזים מענים בתחום: JDC ישראל, הקרן לידידות, קרן ראסל ברי, קרן שוסטרמן, הקרן המשפחתית ע"ש תד אריסון, קרן גנדיר, קרן ווינברג, הפדרציה היהודית של סן פרנסיסקו והפדרציה היהודית של פילדלפיה.

** באדיבות הקליניקה לזכויות ניצולי שואה ואנשים בזקנה, JDC ישראל, עמותת קל"ק הוד השרון, גישה לחיים, לקט ישראל, אביב לניצולי שואה, ער"ן - עזרה ראשונה נפשית, הוספיס גליל עליון, סח"י - סירת חסד ייחודית